

Nâng cao - tham khảo

DIỄN BIẾN SINH LÝ VÀ NHỮNG RỐI LOẠN TRÊN CHÓ MẸ SAU CAN THIỆP ĐỀ KHÓ

*Nguyễn Vũ Thụy Hồng Loan**

Trường Đại học Công nghệ Tp. Hồ Chí Minh

**Tác giả liên hệ email: nvth.loan@hutech.edu.vn*

1. GIỚI THIỆU

Quá trình can thiệp đẻ khó trên chó có thể xảy ra nhiều tác động làm thay đổi sinh lý cơ thể. Giai đoạn này đòi hỏi cơ thể chó mẹ phải thích nghi về mặt sinh lý của cơ thể (Purohit, 2010). Ở đa số chó mẹ, sự thay đổi về sinh lý là một quá trình liên tục, thích ứng dần nên không có những phản ứng nguy hiểm. Tuy nhiên ở một số chó mẹ, những thay đổi này có thể làm xuất hiện một số bệnh lý ở các mức độ khác nhau (Gil và ctv, 2014; Jackson, 2014). Chó mẹ có thể bị suy hô hấp do ảnh hưởng của thuốc mê, trụy tim mạch do tác dụng phụ của calci, biến động phân áp oxy huyết hoặc vỡ tử cung do tác dụng phụ của oxytocin. Việc can thiệp có thể gây ra những tai biến, nếu không xử lý kịp thời sẽ dẫn đến tử vong chó mẹ và con, đồng thời cũng góp phần tạo ra những rối loạn sau can thiệp đẻ khó. Hiểu rõ được diễn biến sinh lý sau sinh, đánh giá các vấn đề về tai biến, những rối loạn thường gặp trên chó mẹ và chó con sau can thiệp đẻ khó; người điều trị có thể định hướng can thiệp hợp lý hoặc đưa ra khuyến cáo trong điều trị.

2. SINH LÝ CHÓ MẸ

Theo Purohit (2010), sau khi sinh chó mẹ có những thay đổi về sinh lý khi vừa trải qua giai đoạn sinh đẻ khó khăn, vì vậy sinh lý chưa ổn định.

2.1. Nhiệt độ và biến dưỡng cơ thể

Nhiệt độ chó trưởng thành dao động từ 38,5 - 39^oC; nhiệt độ cơ thể chó chịu ảnh hưởng bởi các yếu tố: tuổi tác, giới tính, sự vận động, nhiệt độ môi trường (Gil và ctv, 2014). Thân nhiệt bình thường của chó mẹ khi mang thai là 39,2^oC. Chó mẹ vận

động, hưng phấn, căng thẳng cũng làm nhiệt độ tăng tức thời. Thân nhiệt của chó vào buổi sáng thường thấp hơn buổi chiều. Trước khi sinh, nhiệt độ trực tràng giảm từ 1,1 - 1,7^oC trong khoảng từ 6 - 18 giờ (Purohit, 2010). Ở giống chó nhỏ (< 10 kg), nhiệt độ có thể giảm xuống mức thấp nhất là 35^oC, do thú nhỏ có nhiệt độ trung tâm biến động nhiều hơn thú lớn. Thú vóc dáng nhỏ có tốc độ biến dưỡng lớn hơn thú vóc dáng lớn, nhưng do diện tích bề mặt cơ thể lớn hơn (tính trên 1 kg thể trọng) nên thú nhỏ vẫn thải nhiệt tốt hơn. Hàm lượng progesterone giảm khi gần sinh có liên quan đến việc giảm nhiệt độ trên cơ thể thú mẹ. Nhiệt độ trực tràng các giống chó có kích thước trung bình (11 - 20 kg) có thể giảm còn 36^oC và các giống chó lớn (> 20 kg) là 37^oC. Tuy nhiên trên một số chó cái, thân nhiệt vẫn bình thường. Một số nghiên cứu theo dõi lâm sàng các chó cái cho thấy các dấu hiệu của việc chuẩn bị sinh bao gồm giảm nhiệt độ trực tràng (< 37,2^o C). Trong điều trị, xác định được sự giảm nhiệt độ trực tràng, đó là một dấu hiệu đáng tin cậy cho biết khi nào chó mẹ sẽ sinh. Trên các chó mẹ gần đến lúc sinh, nếu không có sự sụt giảm nhiệt độ trực tràng ở chó mẹ trong thời gian ngắn, cần phải kiểm tra để can thiệp kịp thời, hạn chế tử vong chó mẹ và chó con. Ở giai đoạn hai của quá trình sinh đẻ, khi bào thai đến thân tử cung thì nhiệt độ trở lại bình thường. Nếu chó mẹ sau khi sinh không bị nhiễm trùng vết thương, không bị sốt thì nhiệt độ ổn định theo sinh lý cơ thể của chó.